

Tenslotte vraag ik Willibrord hoe hij het afgelopen Couperusjaar heeft ervaren. De festiviteiten van 2023 zijn, zo blijkt uit zijn antwoord, grotendeels aan het Couperushuis voorbijgegaan. Er zijn geen speciale bijeenkomsten bij of bezoeken aan het huis georganiseerd. Dat was tien jaar eerder wel anders, tijdens de viering van Couperus' honderdvijftigste geboortedag in 2013. In dat jaar werden de bewoners van het Couperushuis benaderd door Eelco van der Waals van de Haagse Poëzieroute en Petra Teunissen-Nijse, die toen nog voorzitter van het Couperus Genootschap was. Ter gelegenheid van Couperus' geboortjaar leek het hun een mooi initiatief om een plaquette aan het huis te bevestigen met daarop een gedicht van Eric de Rooij, dat hij speciaal voor de gelegenheid geschreven had. Willibrord deelt feestelijke foto's van de onthulling van de plaquette. Daarop is Petra duidelijk herkenbaar, maar ook Simon Mulder, de huidige voorzitter van het genootschap. Ook de toenmalige burgemeester Jozias van Aartsen en acteur Thom Hoffman waren bij de gelegenheid aanwezig. Het moet een erg bijzondere gebeurtenis zijn geweest!

Buiten valt me op dat de plaquette niet meer aan het Couperushuis hangt. Wanneer ik Willibrord op een later moment spreek, vertelt hij met enige spijt in zijn stem dat de plaquette die werd onthuld slechts een tijdelijke plaquette was. Er zou nog een permanente plaquette aan het pand bevestigd worden, maar die is er nooit gekomen. Toen de VvE in 2021 de gevel wilde opknappen, was de tijdelijke plaquette – die van hout gemaakt was – dusdanig verweerd en beschadigd, dat ze besloten deze te verwijderen. 'Er is toen nog wel contact geweest met de initiatiefnemers van de plaquette,' zegt Willibrord, 'maar die gaven toen aan dat er geen geld meer was om een permanente plaquette te plaatsen. En in 2023 zijn we niet meer benaderd om er toch nog iets mee te doen.' Spijtig, want hiermee is toch ook een mooi aandenken aan het Couperusjaar van 2013 verdwenen. Gelukkig prijkt de prachtige gedenksteen die in 1930 ter nagedachtenis aan Couperus is geplaatst nog wel aan de gevel.

Wanneer ik afscheid neem van Willibrord complimenteer ik hem met het buitengewoon mooie appartement dat hij en zijn partner hebben gemaakt van de zolder van Couperus' geboortehuis. Willibrord begint te stralen. Hij is duidelijk trots op het werk dat ze in het pand hebben gestopt. 'Wij gaan hier nooit meer weg,' zegt hij stellig. Ik kan hem geen ongelijk geven. Zeg nu zelf, als u de kans had om in het geboortehuis van Louis Couperus te wonen, dan zou u er toch ook niet meer willen vertrekken? 🐾

Noten

1. Brochure *Het Couperushuis: Wonen in het geboortehuis van Louis Couperus*, 1997. Met een inleiding door José Buschman.
2. Idem.

EEN INTERVIEW MET EEN BEWONER VAN COUPERUS' GEBOORTEHUIS

Een paleis op Couperus' zolder

We mochten een kijkje nemen in de woning van Willibrord van Nierop, de geluksvogel die sinds 1997 met zijn partner Andrew Wright de bovenste verdieping van het Couperushuis bewoont. Tijdens dit bezoek vertelt Willibrord hoe ze in Couperus' geboortehuis terecht zijn gekomen, wat er door de jaren heen allemaal is veranderd aan het pand en hoe ze het afgelopen Couperusjaar hebben ervaren.

Tekst en foto's: Looi van Kessel

Wanneer u vanaf de straat tegen het Couperushuis aankijkt, valt de derde verdieping amper op. U ziet op naar de lage raampjes die op het schuine dak zijn geplaatst en denkt: dit is vast een donkere en kille zolder. Zo een beetje waar het spookt of anders enkel verstofte meubels te vinden zijn. Zo dacht ook Willibrord, toen hij in 1997 door een vriendin getipt werd dat het appartement op de

[1], [2] en [3].

derde verdieping van het Couperushuis te koop stond. Toen hij langs fietste, was hij ervan overtuigd dat ze zich vergiste. Hij telde toch echt maar twee verdiepingen. Tot hij binnen liep en de zee van ruimte op de derde verdieping zelf kon ervaren.

Wanneer ik de statige entree van het pand [1] aan de Mauritskade 43 betreed, vallen mij meteen de twee spreuken op die in sierlijke letters op de muur zijn gezet. Het zijn twee bekende uitspraken van Louis Couperus: 'Het leven is eenvoudig, maar de mensen hebben het zo ingewikkeld gemaakt' [2], en: 'In het leven en in de kunst moet men elke dag opnieuw beginnen'. Deze spreuken staan hier natuurlijk niet voor niets. Ik bevind me immers in het Couperushuis, het huis waar Louis Couperus op 10 juni 1863 het levenslicht zag – hoewel het huis toen nog bekend stond als Mauritskade 11. Willibrord wijst me gelijk op een vertrek naast de entree die niet in huize Couperus zelf te vinden zou zijn. 'Hier hebben we ons fietsenhok van gemaakt,' zegt hij wijzend naar een bonte verzameling stadsfietsen. In mijn gedachten zie ik gelijk vader en zoon Van der Welcke uit *De boeken der kleine zielen* voor me. Zou Couperus ook van zo'n fietsenhok hebben gedroomd? Lang kan ik niet stilstaan bij deze gedachte, want Willibrord vervolgt de weg door de hal, al wijzend op andere elementen die niet origineel zijn – de voordeur, de vloer, de trapleuning – richting de lift die ons naar de bovenste verdieping brengt. Een lift?

Jazeker, ook dit is een latere toevoeging aan het pand. Al deze latere toevoegingen werpen de vraag op: is er dan nog iets origineels uit Couperus' kindertijd te vinden?

Voor ik deze vraag kan stellen, is de lift aangekomen op de derde verdieping. Eenmaal de lift uit, komen we niet uit op een overloop die naar Willibrords appartement leidt. Integendeel, we stappen direct de woning van Willibrord en Andrew in [3]. Dan zie ik met eigen ogen hoe ruim en licht het appartement is opgezet. Het is alsof ik in een New Yorkse loft terecht ben gekomen. Door het open karakter van het vloerplan, het hoge, opengewerkte plafond van het schuine dak, en zeer slim geplaatste daklichten, voelt het appartement allesbehalve als een donker en stoffig zoldertje. Er is ruimte voor een zitkamer [4] en een eetkamer [5], waarin ook nog een piano past. Terwijl ik me vergaap aan de ruimte van Willibrords appartement, stel ik me voor wat een weelde dit pand moet zijn geweest voor de familie Couperus. Natuurlijk, de jonge Couperus moest de ruimte delen met tien broertjes en zusjes, zijn ouders, en ongetwijfeld enige dienstbodes en gouvernantes die, zo beeld ik me in, hun vertrekken hadden op de zolderruimte waar Willibrord nu woont. Het zal ongetwijfeld een drukte van jewelste zijn geweest.

Qua interieur en stijl vallen mij gelijk de art-nouveaudeuren op, en de sierlijke gipslijsten op de plafonds. Zouden hier dan eindelijk nog een paar details

[4].

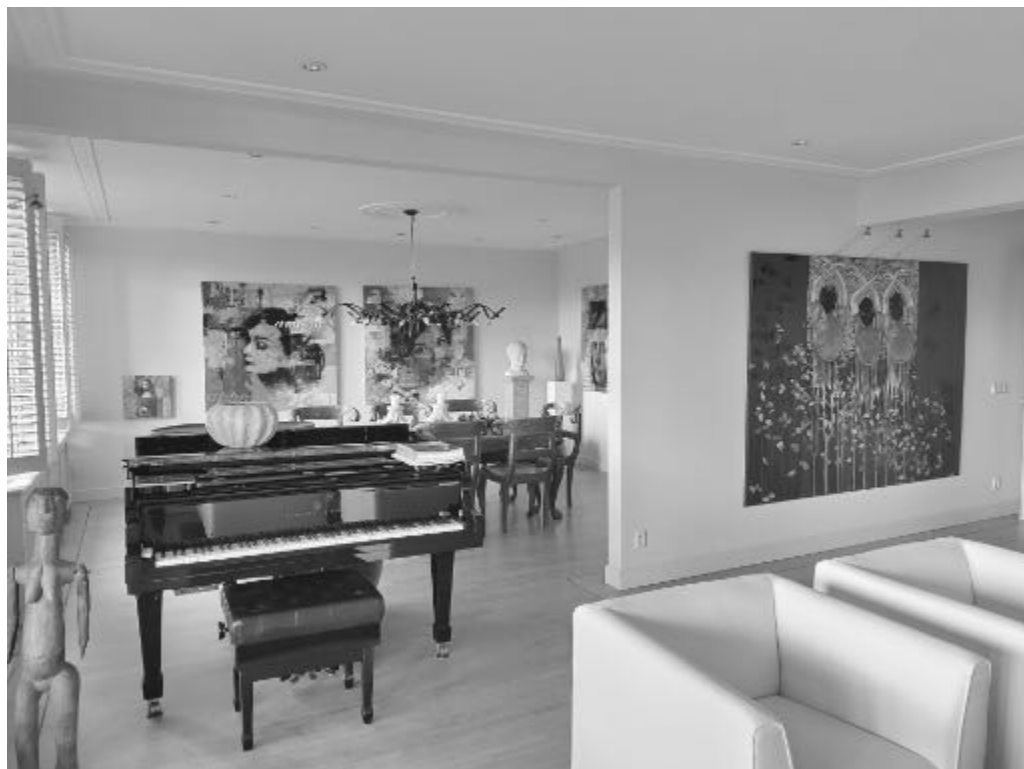

overgebleven zijn uit de tijd van Couperus' kinderjaren? Helaas moet Willibrord mij hier ook weer teleurstellen. Alles wat ik zie, zegt hij, is toegevoegd toen hij en zijn partner het pand betrokken. Sterker nog, toen ze het kochten, kon je niet eens spreken van een appartement. De ruimte was compleet leeg en opengewerkt. Alle muren, deuren, daklijsten, eigenlijk alles behalve de buitenmuren en de lift hebben ze zelf laten bouwen. Wat is er in hemelsnaam met het pand gebeurd dat Willibrord en Andrew zo ingrijpend moesten verbouwen eind jaren negentig?

Dat zit zo: het Couperushuis was in de jaren negentig al lang geen woonhuis meer. Al in de jaren vijftig van de twintigste eeuw was het bestemmingsplan van het pand aangepast en werd het betrokken door een handelsfirma die enige zaken aan de voorgevel van het pand aanpaste, zoals de toevoeging van een extra deur links van de voordeur. Deze wijziging werd in de jaren zestig alweer aangepast, waardoor er nu weer een raam links van de voordeur is – hoewel ook dit nieuwe raam niet lijkt op het originele. Op een oude foto die Willibrord me toont, valt te zien dat in die tijd een bedrijf met de naam *Stenotyp* in het pand zat. 'Dat was een uitzendbureau,' vertelt Willibrord me. 'Wellicht wel de eerste van Den Haag, of heel Nederland.' Willibrord toont me ook de brochure die werd gemaakt voor de verkoop van het pand. De inleiding van de brochure is geschreven door José Buschman,

[5].

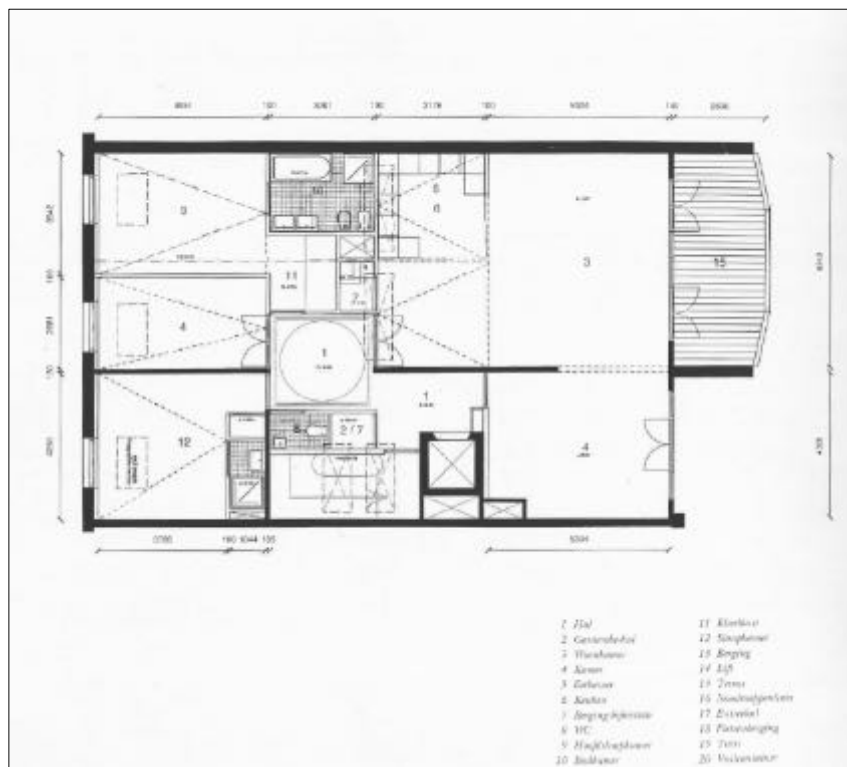

[6].

waarin ze beschrijft hoe in de jaren zestig vanuit dit pand typistes per scooter door heel Den Haag werden gestuurd.²

Het pand is dus zeker een halve eeuw niet als woning in gebruik geweest, maar als kantoorpand. In die tijd is de binnenkant van al haar originele details ontdaan. Uit die tijd stamt ook de lift die ons naar de derde verdieping heeft gebracht en werd de ooit zo statige voordeur vervangen door glazen, openslaande deuren met typische zestiger jaren plexiglas handvatten. Op de oude foto's is goed te zien hoezeer de verschillende stijlen met elkaar vloeken. Maar er is meer veranderd aan het pand. Willibrord leidt me naar de achterkant waar duidelijk een overgang te zien is tussen het schuine dak en een modern plat dak. Dit achterste gedeelte is ook later toegevoegd aan het pand, waarschijnlijk aan het begin van de twintigste eeuw, schat Willibrord in. Hierdoor voelen de ruimtes nog groter aan dan dat ze oorspronkelijk waren. Wanneer we op het balkon [5] staan, is goed te zien hoe het pand aan de Mauritskade 43 een stuk verder uitsteekt dan de naastgelegen panden.

Als het pand zo lang een kantoorfunctie heeft gehad, hoe is het dan in de huidige staat gekomen? In de brochure die Willibrord toont, vallen vooral de schetsen en bouwtekeningen op [7, 8]. Hij vertelt me dat toen hij en zijn partner hun appartement kochten, het hele pand nog leeg stond. Wat zij en de drie andere bewoners

[7] (Afkomstig uit de brochure Het Couperushuis).

kochten, was een leegstaand pand met bouwtekeningen van een architect die ze vervolgens mochten gaan uitvoeren. Het pand had toen al enige jaren leeggestaan en werd opgekocht door een makelaar die al eerder een pand aan de Mauritskade had opgeknapt. De kans om het geboortehuis van Couperus weer nieuw elan te geven, kon hij niet aan zich voorbij laten gaan. Bij de aankoop van het pand liet hij het ook gelijk splitsen in vier appartementen, op iedere verdieping een.

En zo kochten Willibrord en Andrew een nagenoeg lege verdieping – er stonden slechts twee muren – en een bouwtekening en konden ze aan de slag om hun eigen paleis ervan te maken. De verbouwing was een spannende periode, vertelt Willibrord me. Ze moesten steeds weer keuzes maken die een grote impact hebben op het pand. En daarnaast moest de VvE de nodige zaken aanpakken. De gevel is monumentaal, dus daar konden ze weinig aan doen. Wel hebben ze de glazen voordeur uit de jaren zestig laten vervangen door een replica van wat de oude voordeur waarschijnlijk is geweest. Voor inspiratie konden ze kijken naar een paar huizen verderop, waar de originele voordeur nog altijd intact was. Of deze nieuwe deur daadwerkelijk ook lijkt op de deur die oorspronkelijk in het huis heeft gezeten, weet Willibrord niet. Maar dat is niet zo erg volgens hem. De huizen in dit rijtje zijn in de zogenaamde eclectische stijl gebouwd. Er mag dus best wat variatie zitten

[8] (Afkomstig
uit de brochure
Het Couperushuis).

tussen de verschillende panden. Het harde werken heeft haar vruchten afgeworpen, want inmiddels wonen Willibrord en Andrew al bijna dertig jaar met veel plezier op de zolder van het Couperushuis.

En Willibrords eigen relatie met Couperus, of in ieder geval zijn werk? Toen hij deze woning betrok, had hij zich voorgenomen Couperus' werk weer bij de hand te nemen. Hij is altijd al een liefhebber geweest en wat is nu een betere reden om weer meer Couperus te lezen dan bewoner zijn van zijn geboortehuis? Dat is hem indertijd alleen wat zwaar gevallen. Dat heeft misschien

meer te maken met Willibrords keuze voor de eerste roman die hij weer zou gaan lezen, dan met Couperus' gave als schrijver. Het eerste boek dat hij weer oppakte, was namelijk *Xerxes*. Hij legt uit: 'De taal is prachtig, maar ook erg pittig om doorheen te komen. En je moet ook veel weten van de geschiedenis. Ik heb wel gymnasium gedaan, maar de details van de veldslagen van de Perzen en oude Grieken en alle intriges daaromheen had ik niet meer zo paraat.'

Inmiddels is Willibrord ook weer begonnen met een nieuwe studie. Hij studeert tegenwoordig Italiaanse taal en cultuur aan de Universiteit Leiden. Zijn liefde voor Italië gaat ver terug – hij en zijn partner hebben er een pied-à-terre – en dus leek het hem om, na zijn pensionering, een goed idee om die liefde verder uit te diepen. Deze studie betekent alleen wel dat er nog minder tijd overblijft om een Couperus ter hand te nemen. Die tijd heeft hij namelijk nodig om de grote Italiaanse klassiekers te bestuderen: Dante, Boccaccio en Petrarca. Couperus had het hem vast niet kwalijk genomen dat hij zich op deze grote auteurs stort. Zeker niet als hij zou horen dat hij, meer dan honderd jaar na zijn dood, ook in Italië gelezen wordt: in het Nederlands nota bene!

Dat is Willibrord te weten gekomen door zijn studie Italiaans. Voor een taaluitwisseling spreekt hij namelijk wekelijks digitaal af met een student uit Bologna die Nederlands studeert. Vanuit de universiteit krijgen ze een aantal gespreksonderwerpen voorgeschreven, maar eigenlijk dwalen ze iedere keer al gauw af en hebben ze het over hun eigen interesses. De Italiaanse student is een groot liefhebber van de Nederlandse literatuur rond 1900 en heeft een bijzondere waardering voor Couperus. *Eline Vere* heeft hij al helemaal in het Nederlands gelezen. Met een glimlach vertelt Willibrord dan ook dat de student steil achterover sloeg toen hij hoorde dat Willibrord in het geboortehuis van Couperus woont. Ik neem aan dat wanneer deze student Nederland komt bezoeken, een rondleiding door het huis niet zal ontbreken!